

Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO

Vår ref.: 09/74547 / FA-V60

Saksbehandler: Steinar Nordvoll

E-post: steinar.nordvoll@eigersund.kommune.no

Dato: 18.12.2009

Direkte telefon: 51 46 10 32 /

Deres ref. / dato: /

Vedtak - Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven. Uttale fra Eigersund kommune

Rådmannens forslag til vedtak 16.12.2009:

Eigersund kommune mener det ikke er behov for en vernehjemmel i jordloven som sikrer matproduksjon.
Eigersund kommune mener at jordvernet må styrkes innenfor eksisterende regelverk i jordloven.

16.12.2009 Formannskapet

Møtebehandling:

INGHILD VANGLO (AP) foreslo:

- "Eigersund kommune viser til bestemmelsene i plan- og bygningsloven og mener at disse i dag er det bærende redskap for kommunene, regionale planmyndigheter og statlige etater i arbeidet med å ta vare på høgproduktive landbruksareal.
- Eigersund kommune mener at den foreslåtte endringen av jordloven som åpner for å vurdere opprettelse av særskilte jordvernområder kan være et nødvendig supplement til gjeldende regional- og kommuneplaner for å sikre bevaring av landets matjord der denne er gjenstand for et sterkt utbyggingspress.
- Eigersund kommune vil tilrå at loven åpner for mulighet til lokal forvaltning av søknader om fritak fra forbudet i §14 1. ledd de det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det.

LEIF ERIK EGAAS (H) foreslo følgende tillegg til rådmannens forslag:

"Dersom det likevel blir innført vernehjemmel i jordloven forutsetter Eigersund kommune at loven åpner for mulighet til lokal /regional forvaltning av søknader som fritak fra forbudet i §14, 1. ledd, der det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det."

Votering:

Rådmannen forslag vedtatt med 9 stemmer mot 4 stemmer for Vanglos forslag. (AP)

Egaas forslag vedtatt med 9 stemmer mot 4 stemmer. (AP)

FS-150/09 Vedtak:

Eigersund kommune mener det ikke er behov for en vernehjemmel i jordloven som sikrer matproduksjon.

Eigersund kommune mener at jordvernet må styrkes innenfor eksisterende regelverk i jordloven.

Dersom det likevel blir innført vernehjemmel i jordloven forutsetter Eigersund kommune at loven åpner for mulighet til lokal /regional forvaltning av søknader som fritak fra forbudet i §14, 1. ledd, der det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det.

Vedtaket stemmetall fremgår av voteringen.

Utskrift av møtebok følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Marit R. Egeland
Marit Rødland Egeland
Konsulent

Eigersund kommune – Saksframlegg politisk sak

Dato: 04.12.2009
Arkiv: :FA-V60
Arkivsaksnr.:
08/917
Journalpostløpenr.:
09/73349

Avdeling:
Enhet:
Saksbehandler:
Stilling:
Telefon:
E-post:

Sentraladministrasjonen
Landbrukskontoret
Johan Norum
Fagkonsulent
51 46 10 33
johan.norum@eigersund.kommune.no

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
150/09	Formannskapet	16.12.2009

Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven. Uttale fra Eigersund kommune

Sammendrag:

Landbruks- og Matdepartementet (LMD) har sendt ut på høring et forslag om å ta inn en vernehjemmel for dyrka jord i jordloven. Bakgrunnen er at dyrka jord er en ikke-fornybar ressurs og et nødvendig grunnlag for at fremtidige generasjoner skal ha mulighet til å produsere mat på egen jord innenfor en bærekraftig ramme.

Således tar forslaget sikte på å hindre videre nedbygging av dyrka jord.

Saksgang:

Saken avgjøres av Formannskapet

Rådmannens forslag til vedtak 04.12.2009:

Eigersund kommune mener det ikke er behov for en vernehjemmel i jordloven som sikrer matproduksjon.

Eigersund kommune mener at jordvernet må styrkes innenfor eksisterende regelverk i jordloven.

16.12.2009 Formannskapet

Møtebehandling:

INGHILD VANGLO (AP) foreslo:

- "Eigersund kommune viser til bestemmelsene i plan- og bygningsloven og mener at disse i dag er det bærende redskap for kommunene, regionale planmyndigheter og statlige etater i arbeidet med å ta vare på høgproduktive landbruksareal.
- Eigersund kommune mener at den foreslåtte endringen av jordloven som åpner for å vurdere opprettelse av særskilte jordvernområder kan være et nødvendig supplement til gjeldende regional- og kommuneplaner for å sikre bevaring av landets matjord der denne er gjenstand for et sterkt utbyggingspress.

- Eigersund kommune vil tilrå at loven åpner for mulighet til lokal forvaltning av søknader om fritak fra forbudet i §14 1. ledd dersom det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det.

LEIF ERIK EGAAS (H) foreslo følgende tillegg til rådmannens forslag:

"Dersom det likevel blir innført vernehjemmel i jordloven forutsetter Eigersund kommune at loven åpner for mulighet til lokal /regional forvaltning av søknader som fritak fra forbudet i §14, 1. ledd, der det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det."

Votering:

Rådmannen forslag vedtatt med 9 stemmer mot 4 stemmer for Vanglos forslag. (AP)

Egaas forslag vedtatt med 9 stemmer mot 4 stemmer. (AP)

FS-150/09 Vedtak:

Eigersund kommune mener det ikke er behov for en vernehjemmel i jordloven som sikrer matproduksjon.

Eigersund kommune mener at jordvernet må styrkes innenfor eksisterende regelverk i jordloven.

Dersom det likevel blir innført vernehjemmel i jordloven forutsetter Eigersund kommune at loven åpner for mulighet til lokal /regional forvaltning av søknader som fritak fra forbudet i §14, 1. ledd, der det ligger til rette for det og kommunen selv ønsker det.

Vedtaket stemmetall fremgår av voteringen.

Eventuell tidligere politisk behandling:

Ingen i angjeldende høringssak.

Andre opplysninger / fakta i saken:

Riksrevisjonen har foretatt en undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge. Denne undersøkelsen viser at produktive jordressurser ikke ivaretas slik Stortinget har forutsatt.

Det finnes i dag ingen lov hjemmel i norske lover til å verne jordressurser med formål å sikre og videreføre matproduksjon. LMD foreslår derfor nye bestemmelser i jordloven, som hjemler muligheten for å gi verdifulle jordressurser varig vern som *jordvernområder*.

Forvaltningen av jordvernområdene skal tillegges Fylkesmennene. Adgangen til å omdisponere og foreta fradeling av dyrka jord i jordvernområdene blir innskrenket. Forslaget til vernehjemmel er begrenset til kun å gjelde dyrka jord (fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite).

Det er satt opp kriterier for hvilke områder som kan vernes, hvor blant annet utbyggingspress er ett kriterium. Områdene skal vernes erstatningsfritt, og vernet skal ikke føre til et mindre sterkt jordvern i områder som ligger utenfor verneområdene.

For mer utfyllende informasjon om forslaget, se hjemmesiden til LMD, www.regjeringen.no

Saksbehandlers vurderinger:

Nedbyggingstakten av dyrka jord i Norge er i dag for stor. Verdens (og Norges befolkning) øker i stor hastighet og med sannsynlige klimaendringer i vente har vi ikke råd til å bygge ned den tross alt begrensede arealmengde vi har i Norge når det gjelder jordbruksareal. Det finnes dog områder i vårt land (også i Eigersund kommune) som kunne vært dyrket opp. Men dette er i stor grad enten områder med uforsvarlig høye dyrkingskostnader, eller myrarealer som ved oppdyrking gir meget uheldige CO₂ utslipp. De beste arealene er i stor grad oppdyrket i vår kommune, og i landdet for øvrig.

Når dyrka jord i dag bygges ned, er det i hovedsak gjennom tre mulige prosesser:

1. Kommuneplanprosessen:

Regionale myndigheter har innsigelsesrett og kan fremme reell innsigelse for så vidt gjelder det som berører dyrka jord, etter instruks fra Stortinget. Her gjøres det en konkret vurdering av de berørte arealer, hvor kommunen må argumentere for hvorfor akkurat de berørte arealer skal kunne omdisponeres.

2. Dispensasjonsregimet:

Dispensasjonssaker fra kommuneplanen foregår i et begrenset omfang. Også slike saker skal til uttale hos regionale myndigheter med innsigelsesrett.

3. Omdisponering etter jordlovens § 9:

Dette er det i stor grad landbruksforvaltningen lokalt som står for. Angjeldende bestemmelse i jordloven sier at den dyrka jorda ikke skal brukes til annet formål enn jordbruksproduksjon. Anlegg av veier til landbruksformål, bygninger i landbruket, samt annen infrastruktur inngår i dette, dersom det er nødvendig for å drive rasjonell og effektiv jordbruksproduksjon. Slik omdisponering tillates med lovhjemmel som forvaltes av lokal landbruksforvaltning i dag.

Det er saksbehandlers mening at et totalvern av visse deler av den dyrka jord vil kunne føre til et økt pres på gjenværende "ikke vernet jord". En slik utvikling er ikke ønsket.

Landbruksproduksjon i dag innbefatter også mer enn kun tradisjonell produksjon av mat. Tilleggsnæringer, strategisk næringsutvikling med basis i gårdens arealressurser, kan også bli skadelidende dersom vi får et verneregime, siden det kun er tradisjonell planteproduksjon som skal kunne drives innen verneområdene.

Det er Rådmannens oppfatning at vi ikke er avhengig av en vernehjemmel i jordloven for å sikre en miljømessig bærekraftig matvareproduksjon.

Det trengs helt klart et sterkere jordvern, men angjeldende lovforslag vil være for byråkratisk og tungrodd til å kunne løse jordvernutfordringene på en god måte. Likevel mener Rådmannen at det kan være på sin plass å styrke eksisterende lovgivning, slik det er sagt i forslag til vedtak i saken.

Mer utfyllende om punktene i Rådmannens forslag til vedtak:

1. Alle omdisponeringer av dyrka jord må gjennom regionale myndigheter for godkjenning.
2. Innsigelsesmyndighetene hos regionale/overordna myndigheter er tydeligvis for svak.

Dyrka mark må få et generelt vern som er sterkere enn i dag. Dermed vil det være ennå vanskeligere for kommunen å komme med forslag som fører til nedbygging av dyrka mark. Fylkesmannen fremmer innsigelser til saker som angår dyrka mark med henvisning til Stortingsmelding 26 2006/2007. Denne er tydeligvis ikke klar nok med hensyn på jordvern, og Stortinget bør gi ennå klarere signaler ut til embetsverket angående jordvern.

3. § 9 i jordloven bør endres slik at alle tiltak som innebærer at jorda ikke lenger skal kunne brukes som vekstmedium for planteproduksjon eller hagebruk omfattes av forbudet mot omdisponering. Dersom jordbruket selv skal bygge på dyrka jord må det da fremmes en dispensasjonssøknad etter jordloven. Denne må da gå til regionale myndigheter på høring, evt endre delegeringen ang § 9 slik at alle omdisponeringssaker behandles av regional myndighet.
4. Ny plan- og bygningslov har en formålsparagraf som sier " Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner". Dette i seg selv bør fremme et sterkere jordvern. Loven hjemler muligheten for å lage både regionale og statlige planer som legger føringer for hvordan kommunene skal gjøre sin planlegging. Dette er også et verktøy overordnede myndigheter kan bruke for å få til et strengere jordvern.
5. Samferdselssektoren må få strengere retningslinjer for bruk av dyrka jord, da det viser seg at prosjekter i denne regi, særlig i pressområder, er en "versting" i nedbygging av jordbruksarealer, og da ofte den aller beste jorda i kommunen.

Universell utforming:

Ikke aktuelt i denne saken.

Økonomiske konsekvenser:

Ingen for Eigersund kommune.

Alternative løsninger:

Eigersund kommune slutter seg til det endringsforslag som foreligger fra LMD om endring i jordlova.

---- o ----

Dokumenter - vedlagt saken:

Dok.nr	Tittel på vedlegg
99362	Endringsforslag i jordloven
99360	Høring - forslag til vern hjemmel i jordloven
99358	Jordloven

Journalposter i arkivsaken – ikke vedlagte dokumenter

Nr	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	05.02.2008	Det kgl. landbruks- og matdepartement	Høring - Endring i odelsloven, konsesjonsloven og jordloven - Bestemmelser om bo- og driveplikt

3	I	25.06.2009	Det kongelige landbruks- og matdepartementet	mm. Orientering om lovendringer i lov 19. juni 2009 nr. 98 om endring av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. og lov om jord mv.
2	I	29.06.2009	Statens landbruksforvaltning (SLF)	Endringer i konsesjonsloven, odelsloven og jordloven - nye egenerklærings skjemaer
4	I	14.09.2009	Det kongelige landbruks- og matdepartementet	Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven
7	I	04.12.2009	Landbruks- og matdep.	Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven
8	X	04.12.2009		Endringsforslag i jordloven
6	X	04.12.2009		Jordloven

Parter i saken: